

KPK

Kodeks postępowania karnego

teksty ustaw
wydanie 17

Wolters Kluwer

KPK

Kodeks postępowania karnego

teksty ustaw

stan prawny na 11 września 2024 r.

wydanie 17

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Wolters Kluwer

WARSZAWA 2024

Stan prawny na 11 września 2024 r.

Wydawca
Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący
Katarzyna Gierłowska

Tytuły umieszczone nad jednostkami redakcyjnymi
i wyróżnione tekstem pogrubionym pochodzą
od wydawnictwa i nie są częścią aktu normatywnego.

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2024

ISBN 978-83-8390-002-5
17. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego	9
Dział I. Przepisy wstępne	11
Dział II. Sąd	21
Rozdział 1. Właściwość i skład sądu	21
Rozdział 2. Wyłączenie sędziego	26
Dział III. Strony, obrońcy, pełnomocnicy, przedstawiciel społeczny, podmiot zobowiązany, właściciel przedsiębiorstwa zagrożonego przepadkiem	28
Rozdział 3. Oskarżyciel publiczny	28
Rozdział 4. Pokrzywdzony	29
Rozdział 5. Oskarżyciel posiłkowy	33
Rozdział 6. Oskarżyciel prywatny	36
Rozdział 7. (uchylony)	38
Rozdział 8. Oskarżony	38
Rozdział 9. Obrońcy i pełnomocnicy	45
Rozdział 10. Przedstawiciel społeczny	48
Rozdział 10a. Podmiot zobowiązany	49
Rozdział 10b. Właściciel przedsiębiorstwa zagrożonego przepadkiem	50
Dział IV. Czynności procesowe	50

Rozdział 11. Orzeczenia, zarządzenia i polecenia	50
Rozdział 12. Narada i głosowanie	57
Rozdział 13. Porządek czynności procesowych	59
Rozdział 14. Terminy	62
Rozdział 15. Doręczenia	65
Rozdział 16. Protokoły	74
Rozdział 17. Przeglądanie akt i sporządzanie odpisów	81
Rozdział 18. Odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt	84
Dział V. Dowody	86
Rozdział 19. Przepisy ogólne	86
Rozdział 20. Wyjaśnienia oskarżonego	90
Rozdział 21. Świadkowie	90
Rozdział 22. Biegli, tłumacze, specjaliści	102
Rozdział 23. Oględziny. Otwarcie zwłok. Eksperyment procesowy	108
Rozdział 24. Wywiad środowiskowy i badanie osoby oskarżonego	109
Rozdział 25. Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie	113
Rozdział 26. Kontrola i utrwalanie rozmów	122
Dział VI. Środki przymusu	127
Rozdział 27. Zatrzymanie	127
Rozdział 28. Środki zapobiegawcze	131
Rozdział 29. Poszukiwanie oskarżonego i list gończy	149
Rozdział 30. List żelazny	150
Rozdział 31. Kary porządkowe	152
Rozdział 32. Zabezpieczenie majątkowe	154
Dział VII. Postępowanie przygotowawcze	159
Rozdział 33. Przepisy ogólne	159
Rozdział 34. Wszczęcie śledztwa	164
Rozdział 35. Przebieg śledztwa	168
Rozdział 36. Zamknięcie śledztwa	172
Rozdział 36a. Dochodzenie	174

Rozdział 37. Nadzór prokuratora nad postępowaniem przygotawczym	177
Rozdział 38. Czynności sądowe w postępowaniu przygotowawczym	179
Rozdział 39. Akt oskarżenia	180
Dział VIII. Postępowanie przed sądem pierwszej instancji	185
Rozdział 40. Wstępna kontrola oskarżenia	185
Rozdział 41. Przygotowanie do rozprawy głównej	193
Rozdział 42. Jawność rozprawy głównej	198
Rozdział 43. Przepisy ogólne o rozprawie głównej	201
Rozdział 44. Rozpoczęcie rozprawy głównej	208
Rozdział 45. Przewód sądowy	208
Rozdział 46. Głosy końcowe	219
Rozdział 47. Wyrokowanie	219
Dział IX. Postępowanie odwoławcze	225
Rozdział 48. Przepisy ogólne	225
Rozdział 49. Apelacja	233
Rozdział 50. Zażalenie i sprzeciw	238
Dział X. Postępowania szczególne	240
Rozdział 51. (uchylony)	240
Rozdział 52. Postępowanie w sprawach z oskarżenia prywatnego	241
Rozdział 53. Postępowanie nakazowe	244
Rozdział 54. (uchylony)	246
Rozdział 54a. Postępowanie przyspieszone	247
Dział XI. Nadzwyczajne środki zaskarżenia	254
Rozdział 55. Kasacja	254
Rozdział 55a. Skarga na wyrok sądu odwoławczego	260
Rozdział 56. Wznowienie postępowania	262
Dział XII. Postępowanie po uprawomocnieniu się orzeczenia	266
Rozdział 57. Podjęcie postępowania warunkowo umorzonego	266
Rozdział 58. Odszkodowanie za niesłuszne skazanie, tymczasowe aresztowanie lub zatrzymanie	267

Rozdział 59. Ułaskawienie	270
Rozdział 60. Orzekanie kary łącznej	272
Dział XIII. Postępowanie w sprawach karnych ze stosunków międzynarodowych	275
Rozdział 61. Immunitety osób należących do przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych	275
Rozdział 62. Pomoc prawna i doręczenia w sprawach karnych	277
Rozdział 62a. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie postanowienia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia	283
Rozdział 62b. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia o zatrzymaniu dowodów lub mającego na celu zabezpieczenie mienia	285
Rozdział 62c. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przeprowadzenie czynności dochodzeniowych na podstawie europejskiego nakazu dochodzeniowego	291
Rozdział 62d. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przeprowadzenie czynności dochodzeniowych na podstawie europejskiego nakazu dochodzeniowego	296
Rozdział 63. Przejęcie i przekazanie ścigania karnego	305
Rozdział 64. Wystąpienie o wydanie lub przewóz osób ściganych lub skazanych przebywających za granicą oraz o wydanie przedmiotów	310
Rozdział 65. Wydanie oraz przewóz osób ściganych albo skazanych lub wydanie przedmiotów na wniosek państw obcych	312
Rozdział 65a. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania	316
Rozdział 65b. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania	321

Rozdział 65c. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie środka zapobiegawczego	333
Rozdział 65d. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia wydanego w celu zapewnienia prawidłowego toku postępowania	335
Rozdział 66. Przejęcie i przekazanie orzeczeń do wykonania	340
Rozdział 66a. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia dotyczącego grzywny, nawiązki, świadczenia pieniężnego lub orzeczenia zasądzającego od sprawcy koszty procesu	346
Rozdział 66b. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia o karach o charakterze pieniężnym	348
Rozdział 66c. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia przepadku	353
Rozdział 66d. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia przepadku	356
Rozdział 66e. Współpraca z Międzynarodowym Trybunałem Karnym	362
Rozdział 66f. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie kary pozbawienia wolności	365
Rozdział 66g. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie kary pozbawienia wolności	370
Rozdział 66h. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia skazującego na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, karę ograniczenia wolności, samoistnie orzeczony środek karny, a także orzeczenia o warunkowym zwolnieniu oraz warunkowym umorzeniu postępowania karnego	377
Rozdział 66i. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie orzeczenia karnego związanego z poddaniem sprawcy próbie	380

Rozdział 66j. Wystąpienie do państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony	386
Rozdział 66k. Wystąpienie państwa członkowskiego Unii Europejskiej o wykonanie europejskiego nakazu ochrony	388
Rozdział 67. Przepisy końcowe	392
Dział XIV. Koszty procesu	394
Rozdział 68. Przepisy ogólne	394
Rozdział 69. Zwolnienie od kosztów sądowych	402
Rozdział 70. Zasądzenie kosztów procesu	403
Rozdział 71. (uchylony)	407
Dział XV. Postępowanie karne w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych	408
Rozdział 72. Przepisy ogólne	408
Rozdział 73. Środki przymusu i postępowanie przygotowawcze	414
Rozdział 74. Postępowanie przed sądem	416
Rozdział 75. (uchylony)	417
 Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające	
Kodeks postępowania karnego	419
 Skorowidz przedmiotowy do Kodeksu postępowania karnego	425

USTAWA

z dnia 6 czerwca 1997 r.

KODEKS POSTĘPOWANIA KARNEGO¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2024 r. poz. 37; zm.: Dz.U. z 2024 r. *poz. 1222, poz. 1248*)

¹ Niniejsza ustawa w zakresie swojej regulacji realizuje postanowienia:

1) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności (Dz.Urz. UE L 294 z 06.11.2013, s. 1);

2) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/343 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie wzmocnienia niektórych aspektów domniemania niewinności i prawa do obecności na rozprawie w postępowaniu karnym (Dz.Urz. UE L 65 z 11.03.2016, s. 1);

3) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz.Urz. UE L 297 z 04.11.2016, s. 1 oraz Dz. Urz. UE L 91 z 05.04.2017, s. 40);

4) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz.Urz. UE L 132 z 21.05.2016, s. 1).

Odnosnik nr 1 zmieniony przez art. 1 pkt 1 ustawy z 13 stycznia 2023 r. (Dz.U. poz. 289) zmieniającej nin. ustawę z dniem 15 lutego 2024 r.

Dział I

Przepisy wstępne

Podsądność

Art. 1. Postępowanie karne w sprawach należących do właściwości sądów toczy się według przepisów niniejszego kodeksu.

Cele kodeksu

Art. 2. § 1. Przepisy niniejszego kodeksu mają na celu takie ukształtowanie postępowania karnego, aby:

- 1) sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej, a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności;
- 2) przez trafne zastosowanie środków przewidzianych w prawie karnym oraz ujawnienie okoliczności sprzyjających popełnieniu przestępstwa osiągnięte zostały zadania postępowania karnego nie tylko w zwalczaniu przestępstw, lecz również w zapobieganiu im oraz w umacnianiu poszanowania prawa i zasad współżycia społecznego;
- 3) zostały uwzględnione prawnie chronione interesy pokrzywdzonego przy jednoczesnym poszanowaniu jego godności;
- 4) rozstrzygnięcie sprawy nastąpiło w rozsądnym terminie.

§ 2. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne.

Czynnik społeczny w postępowaniu karnym

Art. 3. W granicach określonych w ustawie postępowanie karne odbywa się z udziałem czynnika społecznego.

Zasada obiektywizmu

Art. 4. Organy prowadzące postępowanie karne są obowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego.

Zasada domniemania niewinności, *in dubio pro reo*

Art. 5. § 1. Oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem.

§ 2. Niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Zasada prawa do obrony

Art. 6. Oskarżonemu przysługuje prawo do obrony, w tym prawo do korzystania z pomocy obrońcy, o czym należy go pouczyć.

Zasada swobodnej oceny dowodów

Art. 7. Organy postępowania kształtują swe przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Zasada samodzielności jurysdykcyjnej sądów

Art. 8. § 1. Sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu.

§ 2. Prawomocne rozstrzygnięcia sądu kształtujące prawo lub stosunek prawny są jednak wiążące.

Zasada działania z urzędu

Art. 9. § 1. Organy procesowe prowadzą postępowanie i dokonują czynności z urzędu, chyba że ustawa uzależnia je od wniosku określonej osoby, instytucji lub organu albo od zezwolenia władzy.

§ 2. Strony i inne osoby bezpośrednio zainteresowane mogą składać wnioski o dokonanie również tych czynności, które organ może lub ma obowiązek podejmować z urzędu.

Zasada legalizmu

Art. 10. § 1. Organ powołany do ścigania przestępstw jest obowiązany do wszczęcia i przeprowadzenia postępowania przygotowawczego, a oskarżyciel publiczny także do wniesienia i popierania oskarżenia – o czyn ścigany z urzędu.

§ 2. Z wyjątkiem wypadków określonych w ustawie lub w prawie międzynarodowym nikt nie może być zwolniony od odpowiedzialności za popełnione przestępstwo.

Umorzenie absorpcyjne, przesłanki, tryb, wznowienie

Art. 11. § 1. Postępowanie w sprawie o występki, zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 5, można umorzyć, jeżeli orzeczenie wobec oskarżonego kary byłoby oczywiście niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za inne przestępstwo, a interes pokrzywdzonego temu się nie sprzeciwia.

§ 2. Jeżeli kara za inne przestępstwo nie została prawomocnie orzeczona, postępowanie można zawiesić. Zawieszone postępowanie należy umorzyć albo podjąć przed upływem 3 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia w sprawie o inne przestępstwo, o którym mowa w § 1.

§ 3. Postępowanie umorzone na podstawie § 1 można wznowić w wypadku uchylenia lub istotnej zmiany treści prawomocnego wyroku, z powodu którego zostało ono umorzone.

Ściganie na wniosek pokrzywdzonego

Art. 12. § 1. W sprawach o przestępstwa ścigane na wniosek postępowanie z chwilą złożenia wniosku toczy się z urzędu. Organ ścigania poucza osobę uprawnioną do złożenia wniosku o przysługującym jej uprawnieniu.

§ 1a. Uzyskanie wniosku o ściganie należy do oskarżyciela. Jeżeli powodem uzyskania wniosku jest wyłącznie uprzedzenie przez sąd stron o możliwości zakwalifikowania czynu według innego przepisu prawnego, przewidującego ściganie na wniosek, uzyskanie wniosku o ściganie należy do sądu.

§ 2. W razie złożenia wniosku o ściganie niektórych tylko sprawców obowiązek ścigania obejmuje również inne osoby, których czyny pozostają w ścisłym związku z czynem osoby wskazanej we wniosku, o czym należy uprzedzić składającego wniosek. Przepisu tego nie stosuje się do najbliższych osoby składającej wniosek.

§ 3. Wniosek może być cofnięty w postępowaniu przygotowawczym za zgodą prokuratora, a w postępowaniu sądowym za zgodą sądu – aż do zamknięcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. W sprawach, w których akt oskarżenia wniósł oskarżyciel publiczny, cofnięcie wniosku po rozpoczęciu przewodu sądowego jest skuteczne, jeżeli nie sprzeczy się temu oskarżyciel publiczny obecny na rozprawie lub posiedzeniu. Ponowne złożenie wniosku jest niedopuszczalne.

§ 4. W sprawie o przestępstwo z art. 190 § 1 Kodeksu karnego można wszcząć i prowadzić postępowanie pomimo niezłożenia wniosku o ściganie, jeżeli zachodzi duże prawdopodobieństwo, że niezłożenie wniosku wynika z obawy pokrzywdzonego przed odwetem albo jeżeli przemawia za tym interes społeczny. W takim przypadku postępowanie do czasu prawomocnego zakończenia toczy się z urzędu.

Ściganie za zezwoleniem

Art. 13. Uzyskanie zezwolenia władzy, od którego ustawa uzależnia ściganie, należy do oskarżyciela.

Zasada skargowości

Art. 14. § 1. Wszczęcie postępowania sądowego następuje na żądanie uprawnionego oskarżyciela lub innego uprawnionego podmiotu.

§ 2. Oskarżyciel publiczny może cofnąć akt oskarżenia do czasu rozpoczęcia przewodu sądowego na pierwszej rozprawie głównej. W toku przewodu sądowego przed sądem pierwszej instancji cofnięcie aktu oskarżenia dopuszczalne jest jedynie za zgodą oskarżonego. Ponowne wniesienie aktu oskarżenia przeciwko tej samej osobie o ten sam czyn jest niedopuszczalne.

Podległość procesowa Policji i innych organów sądowi i prokuratorowi

Art. 15. § 1. Policja i inne organy w zakresie postępowania karnego wykonują polecenia sądu, referendarza sądowego i prokuratora oraz prowadzą pod nadzorem prokuratora śledztwo lub dochodzenie w granicach określonych w ustawie.

§ 2. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe są obowiązane w zakresie swego działania do udzielania pomocy organom prowadzącym postępowanie karne w terminie wyznaczonym przez te organy.

§ 3. Osoby prawne lub jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej inne niż określone w § 2, a także osoby fizyczne są obowiązane do udzielenia pomocy na wezwanie organów prowadzących postępowanie karne w zakresie i w terminie przez nie wyznaczonym, jeżeli bez tej pomocy przeprowadzenie czynności procesowej jest niemożliwe albo znacznie utrudnione.

Obowiązek pouczenia i informowania uczestników postępowania

Art. 16. § 1. Jeżeli organ prowadzący postępowanie jest obowiązany pouczyć uczestników postępowania o ciążyących obowiązkach i o przysługujących im uprawnieniach, brak takiego pouczenia lub mylne pouczenie nie może wywoływać ujemnych skutków procesowych dla uczestnika postępowania lub innej osoby, której to dotyczy.

§ 2. Organ prowadzący postępowanie powinien ponadto w miarę potrzeby udzielać uczestnikom postępowania informacji o ciążyących obowiązkach i o przysługujących im uprawnieniach także w wypadkach, gdy ustawa wyraźnie takiego obowiązku nie stanowi. W razie braku takiego pouczenia, gdy w świetle okoliczności sprawy było ono nieodzowne, albo mylnego pouczenia, stosuje się odpowiednio § 1.

§ 3. Jeżeli uczestnikiem postępowania jest osoba, która nie ukończyła 18 lat, lub osoba nieporadna, w szczególności ze względu na wiek lub stan zdrowia, sposób pouczenia powinien być dostosowany do jej wieku, stanu zdrowia i stanu rozwoju umysłowego.

Negatywne przesłanki procesowe

Art. 17. § 1. ² Nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy:

- 1) czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia;
- 2) czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa;
- 3) społeczna szkodliwość czynu jest znikoma;

² Art. 17 § 1 częściowo został uznany za niezgodny z art. 139 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 17 lipca 2018 r., K 9/17 (Dz.U. poz. 1387) z dnia 19 lipca 2018 r. Zgodnie z tym wyrokiem wymieniony wyżej przepis traci moc w zakresie, w jakim nie czyni aktu abolicji indywidualnej negatywną przesłanką prowadzenia – odpowiednio – postępowania karnego, postępowania w sprawach o wykroczenia albo postępowania karnego wykonawczego.

Najnowsze, 17. wydanie książki zawiera ujednolicony tekst ustawy, uwzględniający m.in. ostatnie zmiany wynikające z ustaw z 12 lipca 2024 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo komunikacji elektronicznej oraz z 26 lipca 2024 r. o zmianie niektórych ustaw w celu usprawnienia działań Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji oraz Straży Granicznej na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

W publikacji zamieszczono skorowidz przedmiotowy ułatwiający odnalezienie poszczególnych instytucji, a zaakcentowane tłem tytuły nad artykułami Kodeksu postępowania karnego objaśniają ich sens.

Zmiany wchodzące w życie po 11 września 2024 r. oznaczono pismem pochyłym (*kursywą*).

Książka jest przeznaczona dla osób, którym niezbędna jest znajomość przepisów z zakresu prawa karnego procesowego, a także studentów.

19,90 zł (w tym 5% VAT)

ISBN 978-83-8390-002-5

9 788383 900025

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: +48 801 044 545

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

9788383900025 W17P01